

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

Quicksan soorten sloop Maatweg 1 te Otterlo

Opdrachtgever	Teus'Advies Anthonie Fokkerstraat 61K 3772 MP Barneveld
Contactpersoon	Teus van Essen teus@teusadvies.nl

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiernummer	2021-153
	Versie	Jan.22-v2
	Behandeld door	Lex Groenewold
	Datum	18 januari 2022

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en doel	3
2	Beschrijving situatie	3
2.1	Omschrijving gebied	3
3	Relevante wetgeving	4
4	Aanpak onderzoek.....	4
4.1	Gewenste ontwikkeling	4
4.2	Bronnenonderzoek	5
4.3	Locatiebezoek	5
5	Effecten plan/activiteiten op Flora en Fauna	5
5.1	Vaatplanten	5
5.2	Amfibieën, reptielen, vlinders en libellen	5
5.3	Zoogdieren	6
5.3.1	Vleermuizen	6
5.4	Vogels	7
5.4.1	Vogels algemeen.....	7
5.5	Overige soorten	7
6	Gebiedsbescherming.....	8
6.1	Natura 2000.....	8
6.2	Stikstofdepositie	8
6.2.1	Uitspraak PAS Raad van State.....	8
6.2.2	Beleidsregels intern en extern salderen.....	9
6.2.3	Wet stikstofreductie	9
6.2.4	Situatie Maatweg 1	9
6.3	Gelders natuurnetwerk (GNN) en Groene Ontwikkelzone (GO).....	10
7	Conclusies en aanbevelingen	11
7.1	Algemeen	11
7.2	Beschermde soorten.....	11
7.3	Gebiedsbescherming.....	11
7.4	Gelders natuurnetwerk (GNN) / Groene Ontwikkelzone (GO).....	11
7.5	Voorbehoud en zorgplicht	11
8	Ecologische kansen / Natuurinclusief bouwen	13
8.1	Voorstel / opties Maatweg 1.....	14
9	Advies.....	15
10	Literatuur.....	16
	Bijlagen.....	16

Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Samenvatting natuurwetgeving
4. Natuurinclusief bouwen

1 Aanleiding en doel

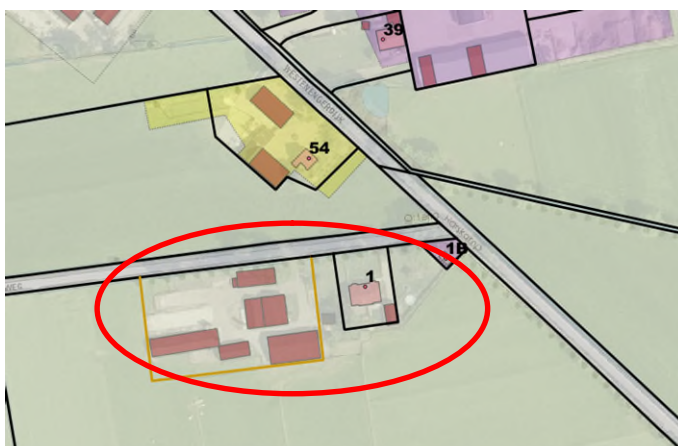
Initiatiefnemer bereidt een bestemmingsplanwijziging voor om realisatie van een nieuwe woning mogelijk te maken aan de Maatweg 1 te Otterlo, gemeente Ede. Daarvoor worden de agrarische opstallen gesloopt. De gemeente heeft gevraagd een quickscan uit te voeren om te bepalen of hierbij beschermde natuurwaarden in het geding zijn. Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur is gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

2 Beschrijving situatie

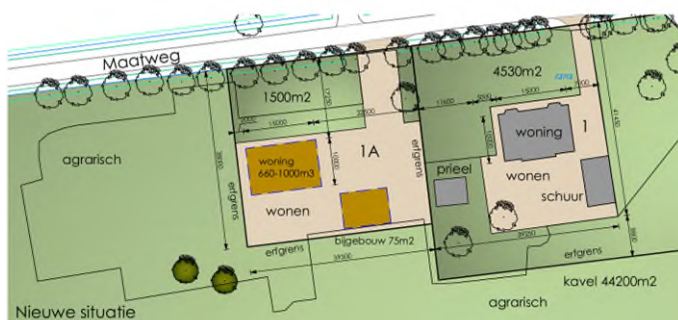
2.1 Omschrijving gebied

Een overzicht van de situatie is weergegeven in de figuren hieronder en in de bijlage. Het betreft een perceel in het buitengebied ten noordwesten van Otterlo. Het perceel heeft een agrarische bestemming met een bedrijfswoning. De agrarische opstallen zijn oud en bevatten asbest. Plan is deze te slopen en daarvoor in de plaats een nieuwe woning te realiseren. De vigerende vergunning voor het houden van melkvee vervalt dan.

De quickscan moet duidelijk maken of er beschermde soorten of verblijfplaatsen in het geding zijn.

Te slopen (rood)

Nieuwe situatie

3 Relevante wetgeving

De natuur in Nederland is beschermd. Er zijn beschermde gebieden en beschermde soorten. De bescherming is per 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). De provincie is in de meeste gevallen bevoegd gezag voor ontheffingen en vergunningaanvragen. Voor wat betreft de Europees beschermde gebieden en daarin levende soorten sluit de Wet hierop aan (Habitat- en Vogelrichtlijn en Verdrag van Bern en Bonn). Dit omvat ook de bescherming van de Natura2000 gebieden.

Ook de soortbescherming sluit aan bij de Europese regelgeving. Alle in het wild voorkomende vogels zijn beschermd (art. 3.1 Wnb, conform Vogelrichtlijn). Verder alle soorten uit de Habitatrichtlijn (strikt beschermde soorten, art. 3.5 Wnb). Tot slot is er nog een nationale lijst met 'Andere soorten'. Deze nationaal beschermde soorten (art. 3.10 Wnb, 1^e lid) zijn aangewezen in de Bijlage bij de Wnb. Onderdeel A betreft een verbod op het opzettelijk doden of vangen van de genoemde in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Onderdeel B verbiedt het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van de genoemde vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de beoogde plannen en vindt toetsing plaats.

Er is geen ontheffing nodig als overtreding van verbodsbepalingen is te voorkomen én de functionaliteit van beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen komt niet in het geding. In sommige gevallen is het noodzakelijk of raadzaam om vooraf een ontheffing aan te vragen bij de Provincie. Ook kan het zijn dat voor een aantal van de geplande activiteiten vrijstelling geldt. Dit kan per provincie enigszins verschillen.

Als het plan invloed heeft op Natura 2000 gebied of gelegen is in het Nationaal natuurnetwerk moet dit inzichtelijk worden gemaakt en is mogelijk een vergunning noodzakelijk. Ook hiervoor is de provincie het bevoegd gezag.

Een samenvatting van de natuurwetgeving is weergegeven in Bijlage 3.

4 Aanpak onderzoek

De voorliggende quickscan is gebaseerd op een locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens, literatuurgegevens en bekende ecologische principes. Hieruit moet blijken of en zo ja welke beschermde soorten in het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen. Verder is gekeken of de voorgenomen activiteiten invloed hebben op beschermde gebieden.

Als er negatieve effecten mogelijk zijn zal kort worden ingegaan op mogelijke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen. Ook op basis van de algemene zorgplicht kan het nodig zijn maatregelen te treffen.

4.1 Gewenste ontwikkeling

Het plan omvat sloop van een aantal bestaande bedrijfsgebouwen (incl. asbestsanering), het opschonen van het terrein en realisatie van een nieuwe woning met bijgebouw aan de Maatweg 1 te Otterlo. Deze activiteiten vallen onder de definitie van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling op basis van de Wet natuurbescherming. De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de diverse uit te voeren activiteiten.

Uitgangspunten hiervoor zijn:

- het slopen van de agrarische opstallen
- het verwijderen van enige opslag en vegetatie
- opschonen van het terrein
- realisatie nieuwe woning en bijgebouw
- aanleg van tuin en erf

4.2 Bronnenonderzoek

Het perceel ligt in kilometerhok x:179/y:458. Een eerste indruk is te verkrijgen bij het Natuurloket en waarneming.nl. Met deze gegevens in combinatie met een locatiebezoek en ecologische kennis kan een goede inschatting worden verkregen van de locatie en het belang daarvan voor verschillende soorten.

Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen is verder gebruik gemaakt van openbaar toegankelijke en betrouwbare bronnen, zoals verspreidingsatlassen, rapporten, recente artikelen, eigen gegevens en internetsites (zie literatuurlijst).

4.3 Locatiebezoek

Tijdens het locatiebezoek op 12 januari 2022 is het gebied en de directe omgeving opgenomen. Het bezoek levert informatie over de op dat moment aanwezige soorten. Een quickscan is geen volledige inventarisatie. Om toch een goed beeld te krijgen van te verwachten soorten is een locatiebezoek bij de quickscan wel van groot belang. Samen met beschikbare literatuurgegevens is dan een inschatting te maken van de geschiktheid van het plangebied voor mogelijk hier voorkomende beschermde soorten.

5 Effecten plan/activiteiten op Flora en Fauna

Dit hoofdstuk gaat in op de vraag of er beschermde soorten voorkomen in of om het plangebied. Hierbij zijn de meest voorkomende soortgroepen apart benoemd.

5.1 Vaatplanten

Het perceel bestaat uit verhard agrarisch erf, bedrijfsgebouwen, bemest grasland en enige opslag. Er zijn alleen algemene (tuin) planten en gras aangetroffen. De bomen langs de Maatweg blijven behouden. Er zijn in de huidige situatie geen beschermde soorten aangetroffen of te verwachten. Bij verdere realisatie van de plannen is geen sprake van overtreding van art. 3.5 of 3.10 Wnb. Het aanvragen van een ontheffing is voor de nog aanwezige flora niet nodig.

5.2 Amfibieën, reptielen, vlinders en libellen

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën, reptielen, vlinders, of libellen aangetroffen. Dat is gezien de tijd van het jaar overigens ook niet te verwachten. Wegens het ontbreken van geschikt voortplantingswater op het terrein, is het terrein zelf niet geschikt als voortplantingsgebied voor amfibieën (behoudens een enkele doortrekker) en libellen. Langs de Maatweg ligt een ondiepe en tijdens het bezoek droogliggend, slootje. Deze lijkt ook niet echt geschikt als voortplantingsgebied. Het gebied is geen typisch leefgebied voor reptielen of beschermde vlindersoorten. Er zijn daarmee door realisatie van de plannen geen negatieve effecten te verwachten op deze soortgroepen. Een ontheffing op basis van art. 3.5 of 3.10 van de Wnb is voor deze soortgroepen niet nodig.

5.3 Zoogdieren

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van haas en egel. In de ruimere omgeving zijn er ook meldingen van das en boomkruis. Het erf van de Maatweg is geen geschikt leefgebied voor deze soorten. Er zijn in de te slopen gebouwen verder ook geen zoogdieren, verblijfplaatsen of sporen daarvan aangetroffen. De te slopen schuren zijn ongeïsoleerd, leeg, schoon en goed doorzoekbaar op potentiële verblijfplaatsen. Er is gelet op sporen zoals nestmateriaal, prooiresten, haren e.d. Deze zijn niet aangetroffen. Daarmee zijn negatieve effecten op soorten als kleine kruitvangers uit te sluiten. Soorten als de das kunnen grote afstanden afleggen. Het weiland blijft behouden en wordt iets groter na de sloop van de agrarische opstallen. Het weidegebied blijft daarmee toegankelijk voor eventuele doortrekkers, vergelijkbaar met de huidige situatie.

Bij de planrealisatie kan een klein aantal verblijfplaatsen van de algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet nodig, omdat hiervoor behoudens de algemene zorgplicht, vrijstelling geldt conform de Omgevingsverordening Gelderland.

5.3.1 Vleermuizen

Volgens de literatuurgegevens komen in de ruimere omgeving van het plangebied diverse soorten vleermuizen voor, zoals de gewone dwergvleermuis en de rosse vleermuis. Deze soorten zijn strikt beschermd onder de Wet natuurbescherming, op basis van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Zowel de zomer- als winterkolonies, als paarplaatsen en kraamkamers zijn beschermd tegen verstoring en vernietiging.

De eerste stap op basis van het vleermuisprotocol is een onderzoek naar de geschiktheid van de locatie. Daarbij gaat het om voor vleermuizen potentieel geschikte bomen of gebouwen. Er zijn op het terrein zelf geen bomen aanwezig met voor vleermuizen geschikte holtes. Er zijn verder nauwelijks waarnemingen uit de nabije omgeving bekend. De te slopen loodsen zijn ongeïsoleerd en aan de binnenzijde open en zonder geschikte hangplekken. Vlak onder de golfplaten zijn grote temperatuurschommelingen te verwachten. De conclusie is daarmee dat de te slopen opstallen niet geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor vleermuizen en dat deze met zekerheid zijn uit te sluiten.

Vleermuizen volgen vaak lijnvormige structuren zoals houtwallen. Langs de Maatweg 1 staat een bomenrij, maar deze loopt niet door. De Westenbergdijk lijkt iets meer geschikt als eventuele vliegroete. Daarmee is het gebied matig geschikt als foerageergebied, voor bijv. de gewone dwergvleermuis. Het is daarmee mogelijk dat vleermuizen in het gebied jagen, maar het betreft zeker geen essentieel foerageergebied. Foerageren blijft ook na realisatie van het plan mogelijk. Er vindt daarmee geen aantasting plaats van (potentieel) onmisbare vliegroetes en foerageergebied. Er is als gevolg van de beoogde ingrepen geen schade te verwachten op vleermuizen.

Het aanvragen van een ontheffing op basis van de Wnb is voor zoogdieren niet nodig.

5.4 Vogels

Er is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van waarnemingen tijdens de veldbezoeken, de terreingesteldheid, waarnemingen uit de directe omgeving, bekende verspreidingsgegevens en ervaring is een inschatting gemaakt over mogelijk aanwezige soorten in het gebied.

Tijdens het bezoek zijn de volgende soorten in of om het plangebied gezien of gehoord: houtduif, roodborst, kauw en huismus. De huismus is foeragerend in de struiken rond de woning gehoord. De woning blijft behouden.

Steenuil en kerkuil zijn bekend vanuit de bredere omgeving, bijv. op ca. een km ten westen van het plangebied. Er is gezocht naar braakballen, poepsporen, prooi-resten, veren e.d. die zouden kunnen wijzen op een verblijfplaats van een steenuil of kerkuil. Deze zijn niet aangetroffen. Ook potentiële vaste rust- of verblijfplaatsen zijn in de huidige staat van de bebouwing niet gevonden. De te slopen panden zijn niet geschikt voor gierzwaluwen.

Nesten van de huismus zijn onder het provinciale beleid jaarrond beschermd. De daken van de te slopen loodsen zijn ongeïsoleerd en ongeschikt als nestplaats voor de huismus. Huismusnesten zijn daarmee in de te slopen bebouwing met zekerheid uit te sluiten.

5.4.1 Vogels algemeen

In het algemeen geldt dat ingrepen in een plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli - huismus 15 augustus) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien is dat verboden (art. 3.1 Wnb).

Verstoring van broedvogels is in sommige gevallen wel toegestaan, mits er geen negatief effect is op de populatie (art. 3.1 lid 5). Het beschadigen of vernietigen van nesten is wel verboden en dient te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels. Is dat niet mogelijk dan dient aantoonbaar te zijn onderzocht (deskundige) dat er geen vernietiging van nesten van broedvogels zal plaatsvinden.

Als bijv. met de inrichting van het terrein wordt gewacht tot het broedseizoen bestaat een kans dat grondbroeders eieren gaan leggen. Dan moet met de realisatie worden gewacht tot de jonge vogels zijn uitgevlogen. De effecten op (broed)vogels in het plangebied en de directe omgeving zullen verder beperkt of nihil zijn. Na realisatie van het plan ontstaan door de aanleg van beplanting en tuinen overigens ook weer nieuwe broedmogelijkheden.

Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels. Is dat niet mogelijk dan dient aantoonbaar te zijn onderzocht (deskundige) dat er geen vernietiging van nesten, eieren of jongen zal plaatsvinden.

5.5 Overige soorten

Van de overige beschermde soorten en soortgroepen is te stellen dat deze in het plangebied niet voorkomen of zijn te verwachten. Ook zullen de geplande activiteiten geen effect hebben op deze soorten.

6 Gebiedsbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft in algemene zin de te verwachten effecten van realisatie van het bestemmingsplan op beschermde gebieden en doelsoorten. Het plangebied ligt in het buitengebied van Otterlo.

Artikel 2.1 Wnb vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouding van bijzondere gebieden in Nederland. De Wnb sluit aan bij de Europese gebiedsbescherming zoals vastgelegd in de Vogel- en Habitatrichtlijn. De Nederlandse wetgeving heeft dit vastgelegd in een groot aantal Natura 2000 gebieden.

6.1 Natura 2000

Natura 2000 omvat een samenhangend Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Alle Europese lidstaten dragen hieraan bij. Natura 2000 is gericht op het behoud van natuurgebieden en de ontwikkeling daarvan. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vormen hiervoor de onderliggende basis. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

Natura 2000-gebied Veluwe ligt op ca. 980m ten oosten van het plangebied (zie figuur hiernaast PDOK januari 2022).

Diverse habitats en soorten van de Veluwe zijn beschermd, zoals enkele bos- en heidetypen. Specifieke bescherming is er voor o.a. het Vliegend hert, Gevlekte witsnuitlibel en Kamsalamander. Relevante vogelsoorten zijn o.a. Wespindief, Zwarte specht, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en IJsvogel.

Gezien de aard van het plan en de ligging t.o.v. de Natura 2000 gebieden zijn met zekerheid geen effecten van het plan te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen en habitattypen.

6.2 Stikstofdepositie

De Veluwe heeft diverse habitats welke gevoelig zijn voor verzuring. Daarom moet bij nieuwe plannen ook worden bekeken of de plannen leiden tot toename van de stikstofdepositie.

6.2.1 Uitspraak PAS Raad van State

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 29 mei 2019 beslist dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer is te gebruiken als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten, die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden.

Stikstof is één van de aspecten waarop een project of plan (zoals een bestemmingsplan) moet worden getoetst. Complicerende factor hierbij is dat stikstof tot op grote(re) afstand van de bron neerslaat. Daarbij zijn er in Nederland momenteel 118 Natura 2000-gebieden met overbelaste stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van (dier)soorten.

Voor projecten betekent dit dat moet worden beoordeeld of een natuurvergunning is vereist.

Gedeputeerde staten (en in een aantal gevallen het ministerie van LNV) zijn het bevoegde gezag voor deze vergunning. Zij dienen te beoordelen of voor een project een natuurvergunning is vereist.

Voor bestemmingsplannen geldt weliswaar geen natuurvergunningsplicht, maar ook zij moeten aan de eisen van de Wet natuurbescherming voldoen. Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan is een voortoets nodig om te bepalen of de met het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen significant negatieve effecten zouden kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Is dat het geval, dan is ook een passende beoordeling (en als gevolg daarvan ook een milieueffectrapport) noodzakelijk.

6.2.2 Beleidsregels intern en extern salderen

Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben regels vastgesteld voor intern en extern salderen. Deze beleidsregels gelden voor de het verlenen van vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming vanwege de effecten door stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Activiteiten waarbij niks verandert, behouden hun vergunning. Voor activiteiten waarvoor wel een vergunning nodig is, moet gezorgd worden dat de depositie van stikstof in Natura 2000-gebieden per saldo niet toeneemt. De beleidsregels stellen met name voorwaarden aan intern en extern salderen:

- Intern salderen: Bedrijf mag een bepaalde hoeveel stikstof uitstoten. Nieuwe activiteiten of bestaande activiteiten veranderen kan, als de depositie per saldo niet toeneemt. Alleen de al gerealiseerde capaciteit van de vergunning is te gebruiken voor saldering.
- Extern salderen: De aanvrager maakt gebruik van de vergunning van een ander bedrijf dat wordt beëindigd. Slechts 70% van de gerealiseerde stikstofcapaciteit mag gebruikt worden.

Deze beleidsregels gelden alleen voor het verlenen van vergunningen door gedeputeerde staten, niet voor het vaststellen van bestemmingsplannen door gemeenteraden.

6.2.3 Wet stikstofreductie

Per 1 juli is een nieuwe Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering en ook het bijbehorende Besluit van kracht geworden.

Onderdeel van deze wet is de vrijstelling voor bouw- sloop en eenmalige aanlegactiviteiten, in het kort de bouwvrijstelling. Dit betekent in het vergunningstraject dat voor het aspect stikstof alleen nog de depositie in de gebruiksfase een rol speelt.

6.2.4 Situatie Maatweg 1

In de voorliggende situatie stopt het agrarisch bedrijf en is het plan één nieuwe woning te realiseren. De nieuwe woning wordt gasloos. Resteert alleen een aantal transportbewegingen (7.8-8.6 mvt per etmaal). Gezien de afstand tot de Veluwe is er met zekerheid geen stikstofdepositie hoger dan 0.00 mol/ha/jaar.

Voor de aanlegfase geldt sinds de wetwijziging van 1 juli 2021 een bouwvrijstelling en hoeft niet meer in beeld te worden gebracht. Het project leidt niet tot significant negatieve effecten. Nader onderzoek of een vergunning Wnb gebieden is hiermee niet nodig.

6.3 Gelders natuurnetwerk (GNN) en Groene Ontwikkelzone (GO)

Naast toetsing op Natura 2000 gebied vindt separaat een toetsing plaats op het Gelders Natuurnetwerk (GNN), de voormalige Ecologische hoofdstructuur. Voor het GNN is door de provincie Gelderland een aantal criteria opgesteld waaraan wordt getoetst of een plan invloed heeft op de wezenlijke waarden en kenmerken.

Daarnaast zijn Groene Ontwikkelzones (GO) aangewezen. Dat zijn gebieden met andere functies dan natuur die ruimtelijk verweven zijn met de natuur van het Gelders Natuurnetwerk en daar functioneel mee samenhangen. Het beleid in de GO is gericht op versterking van die samenhang.

Het plangebied ligt buiten het GNN en de GO (zie figuur resp. groen en bruin).

Voor het GNN geldt geen externe werking. Planrealisatie heeft geen effecten op de natuurwaarden van het GNN en de GO.

Verder onderzoek of een ontheffing zijn niet nodig.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Algemeen

Verschillende soorten planten, dieren worden beschermd in de Wet natuurbescherming. Op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, zijn in de Wet speciale beschermingsgebieden aangewezen. Een ruimtelijke ontwikkeling is alleen mogelijk als duidelijk is dat de nesten, holen of andere verblijfplaatsen niet worden vernield of beschadigd. Verstoring is in sommige gevallen wel toegestaan, mits er geen negatief effect is op populatieniveau. Beschermden planten mogen niet worden verwijderd van hun groeiplaats. Ook mogen door een ruimtelijke ontwikkeling geen significant negatieve effecten plaatsvinden op beschermde gebieden.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur heeft in opdracht van initiatiefnemer een natuurtoets uitgevoerd aan de Maatweg 1 in het buitengebied van Otterlo, gemeente Ede. Plan is de agrarische opstallen te slopen en een nieuwe woning met bijgebouw te realiseren. Uit de quickscan moet blijken of de realisatie van het plan gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden.

7.2 Beschermde soorten

In de te slopen bedrijfsgebouwen zijn geen beschermde soorten of verblijfplaatsen aangetroffen. De opstallen zijn ongeïsoleerd, schoon en goed doorzoekbaar. Specifiek is gezocht naar (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen, marters, uilen en eventuele jaarrond beschermde nesten van vogels. Deze zijn niet gevonden of te verwachten.

De conclusie is daarmee dat beschermde soorten of verblijfplaatsen met zekerheid zijn uit te sluiten. Het aanvragen van een ontheffing Wnb voor soorten is niet nodig.

Er geldt een vrijstelling voor de algemeen beschermde soorten (Omgevingsverordening Gelderland).

7.3 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten Otterlo op ca. 980m van Natura 2000-gebied Veluwe. Het plan heeft geen negatieve effecten op beschermde habitats en soorten. De stikstofdepositie vanwege één gasloze woning is in de gebruiksfase gezien de afstand tot de Veluwe met zekerheid niet hoger dan 0.00 mol/ha/jaar. Voor de aanlegfase geldt sinds 1 juli 2021 een bouwvrijstelling.

Hiermee is een vergunning Wet natuurbescherming voor gebieden niet nodig.

7.4 Gelders natuurnetwerk (GNN) / Groene Ontwikkelzone (GO)

Het plan ligt buiten de begrenzing van het GNN en de GO. Op basis van de ligging van het plangebied ten opzichte van de begrenzingen mag worden aangenomen dat er geen significante effecten zijn te verwachten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het GNN en de GO. Specifieke maatregelen of aanvullend onderzoek zijn niet nodig.

7.5 Voorbehoud en zorgplicht

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek. Om de risico's op verstoring van beschermde soorten (bijv. vogels) op het werkterrein te minimaliseren, wordt aanbevolen om voorafgaand aan de werkzaamheden het terrein te controleren op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Algemene zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de onthefingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wnb).

Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Dit betekent onder meer dat een initiatiefnemer zich tijdig op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen van het plan. Bij de uitvoering moeten negatieve gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel beperkt of ongedaan gemaakt. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkómen van verontrusting of verstoring in de kwetsbare perioden zoals de broed-/voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden kan per soortgroep verschillen. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een plangebied in die periode bouwrijp wordt gemaakt, geeft realisatie gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar meestal geen problemen. Vaak is het voldoende om rekening te houden met de broedtijd (15 maart-15 juli-huismus tot 15 augustus).

Als bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie buiten het broedseizoen worden verwijderd of kunnen bomen buiten het broedseizoen worden gekapt, zodat er geen vogels gaan broeden. Hierbij geldt overigens wel de algemene zorgplicht.

Beschermde soorten

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

8 Ecologische kansen / Natuurinclusief bouwen

Overigens zijn bij de bouw van het nieuwe bijgebouw relatief eenvoudig extra voorzieningen te realiseren voor vogels en/of vleermuizen. Door de betere isolatie van woningen verdwijnen openingen, kieren e.d. en daarmee nest- en schuilplaatsen, die vroeger heel gewoon waren. De maatregelen kosten weinig geld maar betekenen veel voor de betreffende soorten. Zo is een bijdrage te leveren aan het behoud van deze soorten voor de toekomst.

Bijvoorbeeld een (inbouw) nestkast of andere voorziening voor de huismus. Eén of meer duurzame kasten voor vleermuizen, bij voorkeur op minimaal 3m hoog en op het noorden of oosten. Het realiseren van openingen in een dakoverstek is ook een goede maatregel.

Voorkom verstening van de tuinen en draag zorg voor het opvangen van regenwater in het gebied. Door de klimaatverandering vindt steeds meer verdroging plaats van de ondergrond.

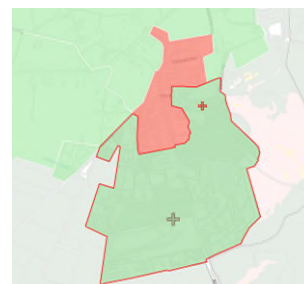
De gemeente Ede heeft voor nieuwe plannen beleid vastgesteld voor natuurinclusief bouwen (www.ede-natuurlijk.nl/natuurinclusief). Het gemeentelijke beleid voor biodiversiteit geldt als er sprake is van een 'ruimtelijke ontwikkeling'. In dit geval is er sprake van een dergelijke ruimtelijke ontwikkeling, waarvoor een wijziging nodig is van het bestemmingsplan.

Natuurinclusief bouwen is in Ede de norm. Natuurinclusief bouwen zorgt voor een gezonde leefomgeving voor mens en dier. Het aantal punten dat nodig is, hangt af van de investering van het project:

▪ Kleinschalig/particulier	€50.000 - €200.000	25 punten
▪ Kleine projecten	€200.000 - €500.000	45 punten
▪ Middelgrote projecten	€500.000 - €1.000.000	65 punten
▪ Grootschalige projecten	€1 miljoen - €5 miljoen	85 punten
▪ Grootschalige projecten	> €5 miljoen	125 punten

In dit geval gaat het om een klein project waarvoor 45 punten nodig zijn. De gemeente heeft een zogenaamde biomorfologische kaart laten opstellen. Per gebied is aangegeven welke soort maatregelen het meest effectief zijn. Elk gebied heeft een ambassadeursoort. Maatregelen ten gunste van die soort worden beloond met extra punten.

De Maatweg valt op de biomorfologische kaart in het gebied B68 Bekengebied Wekerom met als ambassadeur de steenuil. Door het afwisselende agrarische landschap is het gebied erg geschikt voor deze soort. Er zijn diverse territoria bekend in de ruimere omgeving van het plangebied.

Omdat er nog veel oorspronkelijke landschapskenmerken aanwezig zijn streeft de gemeente naar verder herstel van onder andere de houtingels langs de perceelsgrenzen en wegen, aanplant kleinschalige elementen, knotbomen en boomgaarden en realisatie van nestgelegenheid voor steenuilen.

Voor de natuurpunten geldt per thema de volgende vermenigvuldigingsfactor voor de maatregelen:

Vermenigvuldigingsfactor natuur-inclusief ontwerp					
Thema	bebouwing	natte omgeving	tuinen en erven	groene buitenruimte	verharding
Vermenigvuldigen met:	1	3	1	3	1

8.1 Voorstel / opties Maatweg 1

Uit de diverse thema's is gekeken welke maatregelen ecologisch gezien logisch en zinvol zijn om in deze situatie toe te passen. Voor de Groene buitenruimte en de Natte omgeving geldt een vermenigvuldigingsfactor van 3 en voor de rest een factor 1. Op de site van de gemeente Ede zijn meer maatregelen te vinden.

Thema	Maatregel	Voor	Punten	x	Totaal
Groene buitenruimte					
	Aanleg hagen (min. 100m)	Insecten kleine zoogdieren, vogels en amfibieën	1x5	3	15
	Insectenhotel	Wilde bijen	1x2	3	15
	Mezenkast (max 2x)	Kleine zangvogels	2x1	3	6
	Lijnvormige houtstructuur (houtwal $\geq 100\text{m}$, knotbomen $\geq 200\text{m}$)	Vleermuizen, kleine zoogdieren, vogels, insecten	1x2	3	6
Natte omgeving					
	Aanleg poel (30-500 m ²), flauw talud noordoever	Amfibieën en insecten	1x25	3	75
	Kunstnest huiszwaluw (2x)	Huiszwaluw	2x1	3	6
Tuinen en erven					
	Drinkplaats vogels (max. 4cm diep)	Kleine zangvogels	1x1	1	1
	Egelvriendelijk overhoekje (2 m ²)	Egel, vogels, insecten	1x2	1	2
	Hoogstamboomgaard ($\geq 100\text{m}^2$)	Insecten, goudvink, steenuil	1x25	1	25
Bebouwing					
	Overstek of gootbekisting	Vleermuizen	1x2	1	2
	Aanpassen nokvorst	Vleermuizen	1x2	1	2
	Steenuilenkast	Steenuil	1x2	1	2
Totaal	Te kiezen ≥ 45 punten				157

Genoemde maatregelen betreffen een selectie uit het gemeentelijke beleid. Andere maatregelen daaruit zijn ook mogelijk. De gekozen maatregelen met minimaal 45 punten zullen op een tekening bij de definitieve aanvraag worden aangegeven.

9 Advies

- 1) Initiatiefnemer heeft het plan de agrarische opstallen aan de Maatweg 1 te Otterlo, gemeente Ede te slopen en daarvoor in de plaats een nieuwe woning met bijgebouw te realiseren.
- 2) In de te slopen opstallen zijn geen beschermde soorten of verblijfplaatsen aangetroffen of te verwachten.
- 3) Er is specifiek gezocht naar aanwijzingen voor verblijfplaatsen van marters, uilen, vleermuizen en de huismus. Deze zijn niet aangetroffen en met zekerheid uit te sluiten. De te slopen loodsen en gebouwdelen zijn niet geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen of voor de huismus.
- 4) Het aanvragen van een ontheffing Wnb soorten voor sloop van de beoogde opstallen is niet nodig.
- 5) Bij uitvoering van de werkzaamheden altijd invulling geven aan de 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming), wat inhoudt dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.
- 6) Conform het beleid van de gemeente Ede is het treffen van extra maatregelen nodig voor de natuur. Gezien de projectgrootte zijn 45 punten nodig. Voor maatregelen in het thema 'Groene buitenruimte' en 'Natte omgeving' geldt een vermenigvuldigingsfactor van 3. Voor de overige thema's geldt een factor 1. De gekozen maatregelen met minimaal 45 punten zullen worden opgenomen in het inpassingsplan en/of worden aangegeven op een tekening bij de aanvraag.
- 7) Advies is de quickscan tijdens de sloop op locatie beschikbaar te hebben ingeval van een controle.

10 Literatuur

- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Huismus 1.0
- BIJ12, Juli 2017 Kennisdocument Steenuil 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Gierzwaluw 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Das 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Gewone dwergvleermuis 1.0
- Eekeren, N. van & F. Smeeding, 2006, Praktijkhandleiding Evenwichtige verschraving van natuurgronden door uitmijnen van fosfaat met grasklaver en kalibemesting.
- Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2008: Soorten van de habitatrichtlijn
- Lange, R., P.Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van BiZa, juli 2019, Factsheet woningbouwplannen, stikstof en Natura-2000 gebieden
- Provincie Gelderland: Omgevingsverordening
- Provincie Gelderland: Mitigatiecatalogus gebouwde soorten, Arcadis, 27 september 2018
- Regiebureau Natura 2000, Naslagwerk Natura 2000
- www.gegevensautoriteitnatuur.nl
- www.infomil.nl
- <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
- www.Natura2000.nl
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.soortenregister.nl
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/Natura2000>
- <http://www.vleermuis.net>
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- www.wetten.nl

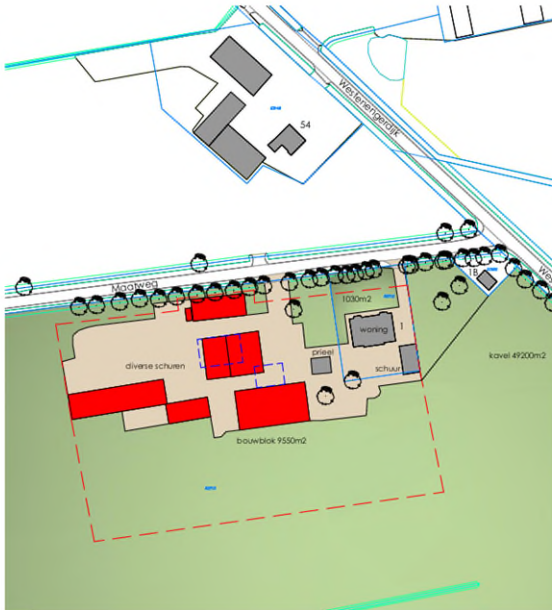
Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Samenvatting natuurwetgeving
4. Natuurinclusief bouwen

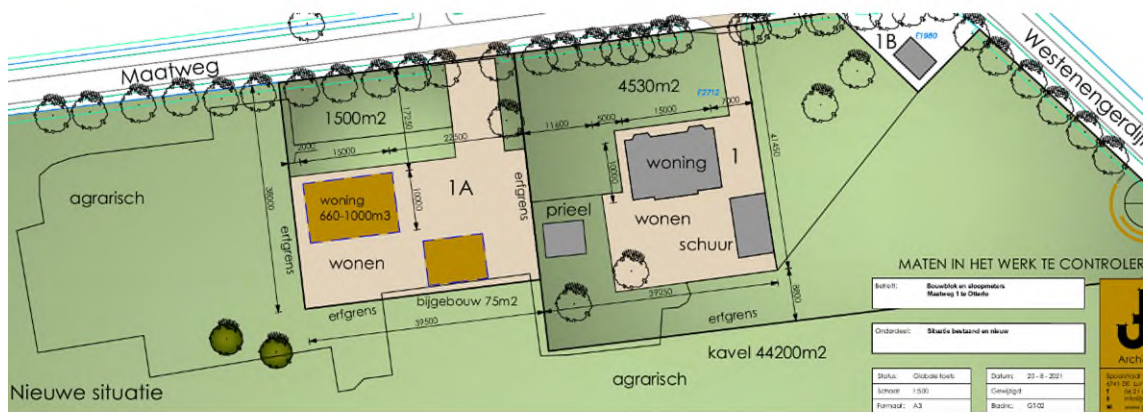

Bijlage 1 Overzicht situatie

MATEN IN HET WERK TE CONTROLEREN!

Er kunnen geen rechten worden ontleend aan deze toelichting. De werkdruk situatie kan anders

Bijlage 2 Foto's plangebied

Bijlage 3

Samenvatting Natuurwetgeving

Samenvatting Wet Natuurbescherming

Versie Juli 2021

Inleiding

In deze bijlage worden in het kort het wettelijk kader van de natuurwetgeving beschreven en de toepassing bij ruimtelijke ingrepen en beheer. De bescherming van natuur in Nederland is vastgelegd in Europese en Nationale wet- en regelgeving. Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden. De Wnb vervangt de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De Wet beoogt waardevolle natuur te beschermen met duidelijke en eenvoudige regels. Er is net als in de oude regelgeving onderscheid tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. Daar waar sprake is van Europese bescherming verandert er qua beschermingsniveau niet zo veel. In de soortenbescherming is wel het één en ander gewijzigd voor wat betreft de nationale bescherming.

De uitvoeringsregels zijn vastgelegd in het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming.

Doel van de Wet

Vooruitlopend op de Omgevingswet beoogt het Rijk met de bovengenoemde samenvoeging van drie wetten in de Wnb, invulling te geven aan vermindering en vereenvoudiging van het aantal regels. Artikel 1.10 geeft aan dat de Wnb gericht is op

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Hiermee is ook duidelijk dat natuur en economie beide van belang worden geacht en dat het ontwikkelen van natuur ten dienste kan staan van maatschappelijke functies. Of zoals de memorie van antwoord het stelt: *‘De ambitie van het natuurbeleid en het doel van de natuurwetgeving is om de natuur en de maatschappij, ecologie en economie, met elkaar te verbinden en zo mogelijk elkaar laten versterken.’*

Ook is er de verplichting natuurvisies op te stellen (art. 1.5-1.7). Dit gebeurt op provinciaal niveau via een Natuur- of Omgevingsvisie en het vaststellen van een verordening. Ook het Rijk stelt een nationale Natuurvisie op. Qua beschermingsniveau gelden in ieder geval de Europese regels en zijn beperkt aanvullende regels op nationaal niveau gesteld ter bescherming van soorten.

De Wnb zal t.z.t. in principe integraal worden opgenomen in de Omgevingswet, via de Aanvullingswet natuur.

Bevoegdheid

Een andere belangrijke wijziging is dat in de meeste gevallen de Provincie het bevoegd gezag is, voor vrijwel alle vergunningen, ontheffingen, meldingen en handhaving van het natuurbeleid. De provincie heeft conform art. 1.12 een actieve rol in de bescherming, instandhouding en herstel van de natuur in de provincie. Het aanwijzen van gebieden behorende tot het Natuurnetwerk Nederland is een verplichting. Daarnaast mogen provincies ook bijzondere provinciale natuurgebieden of landschappen aanwijzen. Alleen bij nationale belangen, zoals bijv. hoofdwegen en spoorwegen, is het Rijk bevoegd gezag. Gemeenten blijven wel het eerste aanspreekpunt voor de aanvraag van een Omgevingsvergunning. Het is evenals in de oude situatie niet verplicht om voor natuur ‘aan te haken’. Een ontheffing of vergunning voor de natuur is los van de omgevingsvergunning aan te vragen. Een ontheffing Flora- en Faunawet lag bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Deze taak is dus nu ook naar de provincie overgegaan. Daarmee is de provincie in de meeste gevallen bevoegd gezag voor zowel de soort- als de gebiedsbescherming.

Procedures

Er staat in beginsel een doorlooptijd van 13 weken voor zowel een ontheffing als voor een vergunning. Verlenging is mogelijk met maximaal 7 weken. Bij aanhaken binnen de Omgevingsvergunning geldt de uitgebreide procedure van 26 weken. Bezwaar en beroep moet eerst bij een regionale rechtbank worden ingediend en daarna in voorkomende gevallen naar de Raad van State. In Art. 5.13 was een aanhaakverplichting opgenomen. D.w.z. dat bij een aanvraag Wnb verplicht moet meelopen bij een aanvraag Omgevingsvergunning. Deze verplichting is vooralsnog geschrapt, in ieder geval tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het is dus mogelijk een Wnb vergunning aan te vragen los van de Omgevingsvergunning. Vrijwillig aanhaken mag wel.

Gemeenten behouden de loketfunctie. Bij een aanvraag Omgevingsvergunning waar gevolgen kunnen zijn voor beschermde soorten, moet een natuurtoets deel uitmaken van de procedure. Een eventuele ontheffing kan vooraf worden aangevraagd bij de provincie. Als bij het indienen van een aanvraag Omgevingsvergunning vooraf geen aparte ontheffing Wnb is aangevraagd moet de natuurtoets wel aanhaken. De gemeente legt de aanvraag dan voor aan de provincie. De provincie geeft op grond van de inhoudelijke toetsing al dan niet een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) af.

1.3 Stappenplan soortenbescherming

Stappenplan soortbescherming ruimtelijke ingrepen (folder Min. EZ)

Soortbescherming

In art. 1.10 is de intrinsieke waarde van de natuur expliciet erkend. Het bevoegd gezag oefent taken en bevoegdheden uit met het oog op die doelen. Eén van de instrumenten is het opstellen van een natuurvisie, zowel nationaal als provinciaal, waarin het beleid en de bescherming expliciet is uitgewerkt.

Voor de soortenbescherming onderscheidt de Wet natuurbescherming drie beschermingsniveaus, twee op Europese en één op nationale grondslag. Dit vloeit voort uit het principe dat de regelgeving in principe niet strenger hoeft te zijn dan de Europese regels. Dat komt terug in de definities. Zo is in art. 3.1 Wnb het woord 'opzettelijk' toegevoegd. Het opzettelijk doden of vangen is niet toegestaan. Het opzettelijk verstoren is in sommige situaties wel toegestaan, als dat niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort. Voorwaardelijke opzet is hierbij inbegrepen. Dat is bewust de kans aanvaarden dat gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor beschermde soorten. Uit het voorgaande blijkt dat natuuronderzoek vooraf, in veel gevallen een vereiste is.

Beschermingsregime

De Wnb kent drie invalshoeken van bescherming. Twee geënt op de Europese regels en één op nationaal niveau. Daarbij zijn de regels van de Europese bescherming vrijwel één op één overgenomen.

- Vogelrichtlijnsoorten : Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (art. 3.1-3.4 Wnb)
Habitatrichtlijnsoorten : Dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het verdrag van Bern en Bijlage II van het verdrag van Bonn (art. 3.5-3.9 Wnb).
Andere soorten : Dier- en plantensoorten genoemd in Bijlage bij art. 3.10 en 3.11 Wet natuurbescherming Onderdeel A en B. Ca. 145 soorten.

Hiermee zijn ca. 700 soorten vogels en ca. 230 andere Europese en nationale soorten beschermd. Voor ca. 200 soorten die eerder wel beschermd waren onder de Flora- en Faunawet geldt nu alleen de algemene zorgplicht.

De provincies kunnen een vrijstellingsverordening opstellen, voor soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt. Deze kunnen dus per provincie verschillen, wat ook de bedoeling is van de wetgever. Zo kunnen regionaal bedreigde soorten worden beschermd en daar waar geen bedreiging bestaat op populatieniveau, is minder bescherming nodig.

Verboden

De Wnb kent voor elk van de drie categorieën van beschermde soorten aparte bestuursrechtelijke en strafrechtelijke verboden. Deze sluiten aan bij de verboden in de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de nationale soorten geldt een iets soepeler regime met minder verboden en meer ruimte voor afweging van belangen. Alle verboden zijn van toepassing op individuen. Het opzettelijk handelen omvat ook voorwaardelijke opzet. Dat betekent het bewust de aanmerkelijke kans aanvaarden dat een gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten.

Relevante belangen voor vrijstellingen bij ruimtelijke ingrepen

In de Wnb is een regeling opgenomen voor de jacht (art. 3.20 e.v.), een landelijke regeling voor schadebestrijding (art. 3.15), gedragscodes (art. 3.31), regulier onderhoud en beheer Rijk (regeling) en enkele bijzondere vrijstellingsregelingen (bijv. dierenambulances). Er zijn 6 landelijke schadesoorten aangewezen, te weten: Canadese gans, houtduif, kauw, konijn, vos en zwarte kraai. Er is een landelijke vrijstellingsregeling voor regulier beheer en onderhoud e.d. in gevallen waar het Rijk bevoegd is (in regeling aangewezen nationaal beschermde soorten).

Provincies hebben de bevoegdheid om vrijstellingen te verlenen (PS) of ontheffingen (GS) van de verboden genoemd in de art. 3.3, 3.8 of 3.10.

Om te kunnen afwijken van de verbodsbepalingen gelden 3 voorwaarden (ar. 3.3 lid 4, 3.8 lid 5, 3.10 lid 2):

- Er is geen andere bevredigende oplossing
- Er moet een in de wet genoemd wettelijk belang zijn (verschillend per beschermingsregime)
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort

Als aan deze drie is vereisten voldaan, is het aanvragen van een ontheffing mogelijk. Daarnaast is het mogelijk dat er aanvullende vrijstellingen gelden voor bepaalde handelingen. Bijvoorbeeld door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode (met maatregelen voor de betreffende soort en handeling), of zoals omschreven in een provinciale verordening.

De genoemde belangen verschillen per type beschermingsregime. Dit kan van belang zijn voor het al dan niet verkrijgen van een ontheffing.

Soorten Vogelrichtlijn:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- ter bescherming van flora of fauna;

Dier- en plantensoorten Habitatrichtlijn/verdragen van Bern en Bonn:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of
- in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

Nationaal beschermde soorten planten en dieren:

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied; of
- in het algemeen belang.

Gedragscode (art. 3.31)

Verboden en meldingen (art. 3.1, 3.2, 3.5, 3.6, 3.10 Wnb) zijn niet van toepassing als handelingen aantoonbaar worden uitgevoerd conform een door de Minister goedgekeurde gedragscode. De gedragscode moet ook feitelijk betrekking hebben op de betreffende soort, uit te voeren handelingen en plaatsvinden in het kader van één van de volgende doelen:

- Bestendig gebruik, beheer en onderhoud
- Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting

Er moet gewaarborgd zijn dat er geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en er sprake is van zorgvuldig handelen.

Bestaande gedragscodes van de Flora- en Faunawet blijven geldig (max. 5 jaar) tot een nieuwe gedragscode conform de Wnb is goedgekeurd.

Vogels

Bij vogels is verstoring tijdens het broedseizoen niet per sé verboden als de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar is (zorgplicht geldt wel). Dit geldt alleen voor het verstoren. Het vernielen of beschadigen van nesten blijft verboden. Voor de jaarrond beschermde soorten mogen de nesten niet worden beschadigd of vernietigd. Wel kan verstoring er toe leiden dat beschermde vogels kiezen voor een alternatieve nestlocatie. Ook hier geldt altijd de algemene zorgplicht. Dat houdt onder meer in dat een initiatiefnemer zich tijdig op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan, de mogelijke gevolgen van het plan voor de natuur en mogelijke maatregelen om negatieve gevolgen tegen te gaan. In onderstaande tabel zijn de verschillen tussen de oude regelgeving en de Wnb weergegeven:

Verboden Flora- en Faunawet	Verboden Wet natuurbescherming
Doden, verwonden, vangen	Opzettelijk doden of vangen
Opzettelijk verontrusten	Opzettelijk storen
Beschadigen, vernielen, uithalen, verstoren nesten, hopen, vaste rust- of verblijfplaatsen	Opzettelijk vernielen, beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of wegnemen nesten
Rapen, uit nest nemen, beschadigen of vernietigen van eieren	Rapen en onder zich hebben van eieren
Handel, vervoer en onder zich hebben	Handel, vervoer en onder zich hebben
Uitzetten in vrije natuur	Uitzetten in vrije natuur

De bescherming van een nest omvat ook de inhoud en functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces daarvan afhankelijk is. Dit impliceert dat inheemse in gebruik zijnde nesten beschermd zijn gedurende het broedseizoen. Buiten het broedseizoen zijn nesten niet beschermd, behalve voor soorten met jaarrond beschermd nesten.

Jaarrond beschermde nesten

Een lijst met jaarrond beschermde nesten is niet in de Wet natuurbescherming zelf opgenomen, maar is wel door elke provincie vastgesteld. Het betreft dan de indeling waarbij nesten van vogelsoorten in categorie 1 t/m 4 jaarrond beschermd zijn. De nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn. De Provincie kan per verordening hiervan afwijken.

Verstoring

In art. 3.1 lid 4 is opgenomen dat het opzettelijk verstoren van vogels verboden is. Lid 5 stelt dat dit niet van toepassing is als de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (doden en vernielen van nesten blijft dus wel verboden). Dit vraagt dan om nader en specifiek onderzoek, zoals om welke soort het gaat (algemeen/zeldzaam/bedreigd), de locatie, de periode van het jaar en de intensiteit, duur en frequentie van de verstorende activiteit en of er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. Verstoring in het broedseizoen ligt daarbij heel kritisch als dit invloed heeft op het broedsucces (art. 5d Vogelrichtlijn).

Zorgplicht (art. 1.11 Wnb)

In artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming is de zorgplicht omschreven. De zorgplicht geldt voor alle soorten en alle beschermde gebieden. Dus ook voor niet specifiek in de wetgeving benoemde soorten. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege. Indien het achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevraagd, worden maatregelen getroffen om de gevolgen te voorkomen, of zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt. Dat houdt onder meer in dat een initiatiefnemer zich tijdig op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen van het plan. Bij de uitvoering moeten negatieve gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel beperkt of ongedaan gemaakt.

In art. 7.2 is bepaald dat Gedeputeerde Staten bevoegd zijn tot handhaving (last onder bestuursdwang).

Gebiedsbescherming

De bescherming van gebieden is geregeld via een aantal sporen. Dat zijn Natura 2000 gebieden, gebieden behorende bij het natuurnetwerk Nederland (NNN), provinciale natuurgebieden of provinciale landschappen.

Natura 2000 gebieden

De Natura 2000 gebieden zijn op basis van Europese regels aangewezen als beschermde gebieden, incl. de daarbij horende beschermde soorten en habitats. Omdat de Europese regels worden gevolgd is er ten aanzien van de gebiedsbescherming niet veel gewijzigd. Nederland kent een 161 Natura 2000 gebieden, waarvoor instandhoudingsdoelen zijn vastgesteld. Per gebied is het ook de bedoeling beheerplannen vast te stellen. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor regulier onderhoud en beheer is dan in principe geen vergunning nodig (Art. 2.9 Wnb). Overigens blijft de zorgplicht altijd gelden. Omdat de meeste onder de oude wetgeving beschermde natuurmonumenten in een Natura 2000 gebied liggen is de aparte bescherming van deze natuurmonumenten vervallen.

Als handelingen kunnen leiden tot nadelige effecten voor instandhoudingsdoelen van een Natura 2000 gebied is een vergunning nodig. Zoals gezegd is de provincie meestal bevoegd gezag. De vergunningaanvraag kan apart bij de provincie of via de Omgevingsvergunning bij de gemeente.

Passende beoordeling (Art. 2.7-2.8 Wnb)

Als een project of andere handeling gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied is een natuurvergunning noodzakelijk, tenzij een wettelijke uitzondering geldt. Uitzonderingen zijn bijvoorbeeld het handelen conform een vastgesteld beheerplan of een programma (Art. 2.9 Wnb) of het weiden van vee (Art. 2.9 Regeling Wnb). Ook bestaand gebruik op referentiedatum 31 maart 2010 is een uitzondering. Het bevoegd gezag moet hier dan wel redelijkerwijs van op de hoogte (kunnen) zijn en de handelingen mogen niet of niet in betekenende mate zijn gewijzigd. Mogelijk leidt dit tot discussies vanwege oudere Europese data voor Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden, resp. 10 juni 1994 en 7 december 2004.

Er is overigens geen definitie van een project of een andere handeling. Alle activiteiten welke geen project zijn, zijn daarmee feitelijk 'andere handelingen'.

Onderzoek moet uitwijzen of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten'). Als er geen effecten zijn, is geen vergunning nodig. Als de effecten klein zijn, volgt een verslechterings- en verstorings-toets'. Bij mogelijke significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. Het positieve effect van maatregelen mag niet bij de afweging voor vergunningplicht worden betrokken. Dat mag wel bij het besluit op een vergunningaanvraag.

In de verslechterings- en verstoringstoets worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden worden verbonden (mitigatie en compensatie).

De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdende met cumulatieve effecten. Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied. Ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloed gebied van een instandhoudingsdoelstelling (IHD) en een invloed gebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de IHD gevoelig is.

Stikstof in Natura 2000-gebieden (Besluit natuurbescherming)

Een voorbeeld van externe werking is de depositie van stikstof. Door allerlei bronnen komt stikstof in het milieu terecht, afkomstig van de landbouw, verkeer, industrie en huishoudens. De grote hoeveelheid stikstof heeft effecten op de groei van planten. Dit gaat in de regel ten koste van kwetsbare planten en biodiversiteit, waardoor gevoelige gebieden (zoals venen en heide) verruigen door de groei van bijv. grassen en soorten als braam.

Hiervoor gold vanaf 1 juli 2015 het systeem van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Hiermee hoopte het Rijk de hoeveelheid stikstof in de Natura 2000 gebieden te kunnen verminderen, zonder alle ontwikkelingen te blokkeren. De PAS bracht daartoe alle bronnen in beeld. Met behulp van een rekentool (Aerius Calculator) is de stikstofbijdrage van een (nieuw) plan op beschermde habitats te berekenen. De basisgedachte was dat economische ontwikkelingen verantwoord mogelijk blijven (ontwikkelruimte), mits de totale hoeveelheid stikstof in het gebied omlaag gaat.

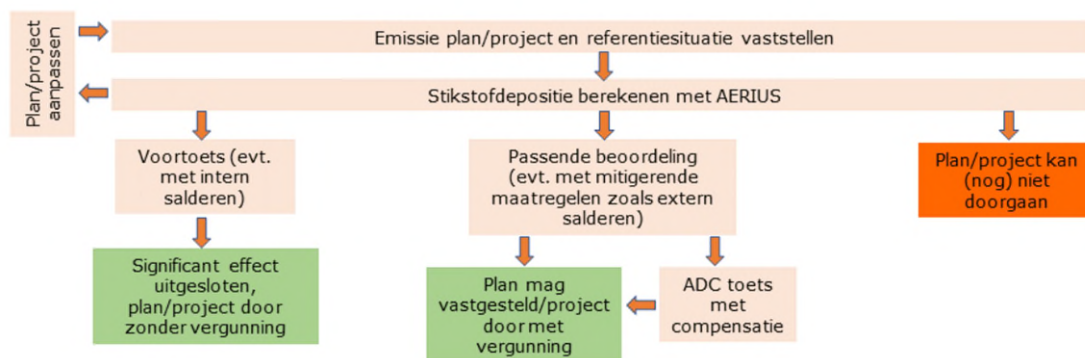
Uitspraak Raad van State (PAS)

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 29 mei 2019 beslist dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer is te gebruiken als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten, die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden.

De beslissing van de Raad van State heeft vergaande consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, de aanleg van infrastructuur (o.a. vaar-, spoor-, en autowegen), de bouw van nieuwe bedrijven en agrarische activiteiten die kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden.

Hierdoor is het een stuk ingewikkelder geworden om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken en te realiseren die effecten hebben voor de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden (118 gevoelige gebieden).

Nu het ecologisch onderzoek ("de passende beoordeling") van het PAS niet meer als basis voor toestemmingverlening kan worden gebruikt, is voor veel ruimtelijke ontwikkelingen, ook op grote afstand van Natura 2000-gebieden, nodig dat zij op een andere manier gaan aantonen, dat hun project of plan (zoals een bestemmingsplan) op voorhand geen significant schadelijke effecten heeft op de Natura 2000-gebieden. Pas daarna kan toestemming worden verleend. De passende beoordeling van het PAS kan daarvoor sinds de uitspraak van 29 mei 2019 niet meer worden gebruikt.

Figuur 1: Schema beoordeling effecten stikstofdepositie van plannen en projecten

Voor projecten betekent dit dat moet worden beoordeeld of een natuurvergunning is vereist. Gedeputeerde staten (en in een aantal gevallen het ministerie van LNV) zijn het bevoegde gezag voor deze vergunning. Zij dienen te beoordelen of voor een project een natuurvergunning is vereist. Voor bestemmingsplannen geldt weliswaar geen natuurvergunningsplicht, maar ook zij moeten aan de eisen van de Wet natuurbescherming voldoen. Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan is een beoordeling nodig om te bepalen of de met het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen significant negatieve effecten zouden kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Is dat het geval, dan is ook een passende beoordeling (en als gevolg daarvan ook een milieueffectrapport) noodzakelijk.

Gevolgen woningbouw

Wordt in de voortoets op basis van objectieve gegevens geconcludeerd dat er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten voor de instandhoudingsdoelen van het betrokken Natura 2000-gebied, dan is te volstaan met een voortoets en kan de gemeenteraad (voor wat betreft de stikstoftoets) het bestemmingsplan vaststellen. Dit is het geval als bijvoorbeeld geen toename plaatsvindt van de stikstofdepositie.

Als een bestaande, legale en/of vergunde activiteit wordt gestaakt (bijv. agrarisch bedrijf), dan mag in beginsel de daarmee samenhangende vermindering van de stikstof-depositie in mindering worden gebracht op de toename van de stikstofdepositie als gevolg van het nieuwe project (bijv. woningbouw). Dat kan ertoe leiden dat per saldo de effecten op de stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden gelijk blijven (en soms zelfs verminderen als gevolg van het verdwijnen van die agrarische functie). Een passende beoordeling is dan niet nodig.

Per 1 juli 2021 is een nieuwe Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering en ook het bijbehorende Besluit van kracht geworden. De Wet regelt onder meer drie resultaatsverplichtingen voor stikstofreductie: in 2025 moet minimaal 40% van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in beschermde Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben; in 2030 minimaal de helft en in 2035 minimaal 74%.

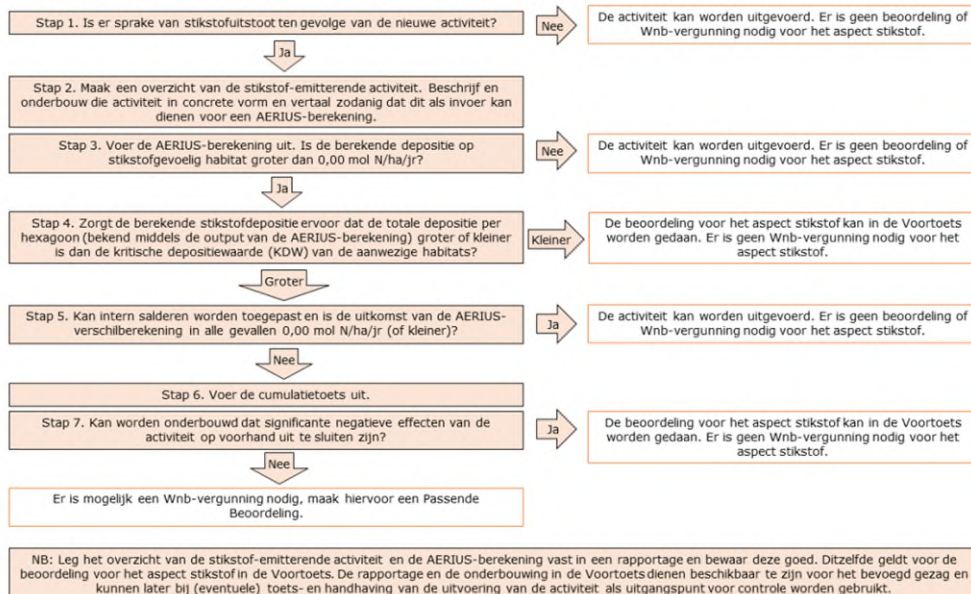
Voor de zogeheten PAS melders en initiatiefnemers die onder het PAS vergunningvrij waren is in de Wet bepaald dat zij alsnog gelegaliseerd worden.

Onderdeel van deze wet is de vrijstelling voor bouw- sloop en eenmalige aanlegactiviteiten, in het kort de bouwvrijstelling. Dit betekent in het vergunningstraject dat voor het aspect stikstof alleen nog de depositie in de gebruiksfase een rol speelt. Er is een knip gemaakt tussen de bouw en het gebruik van het bouwwerk. De milieubelasting tijdens de bouw is altijd tijdelijk, terwijl het gebruik een permanent karakter heeft.

Het is nu niet langer nodig een activiteit met tijdelijke emissies op de lokale effecten te toetsen. In het geval van bouw, sloop en eenmalige aanleg is duidelijk dat het altijd om een tijdelijke activiteit gaat.

Stappenplan

U kunt onderstaande stappen doorlopen om te bepalen of de beoordeling van de activiteit voor het aspect stikstof in de Voortoets kan worden gedaan.

Beleidsregels intern en extern salderen

De provincies hebben regels vastgesteld voor intern en extern salderen. Deze beleidsregels gelden voor de het verlenen van vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming vanwege de effecten door stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Activiteiten waarbij niks verandert, behouden hun vergunning. Voor activiteiten waarvoor wel een vergunning nodig is, moet gezorgd worden dat de neerslag van stikstof in Natura 2000-gebieden per saldo niet toeneemt. De nieuwe beleidsregels stellen met name voorwaarden aan intern en extern salderen:

- Intern salderen: Bedrijf mag een bepaalde hoeveel stikstof uitstoten. Nieuwe activiteiten of bestaande activiteiten veranderen kan. De activiteiten moeten neerslag verminderen of tenminste niet meer worden. Alleen de al gerealiseerde capaciteit van de vergunning kan gebruikt worden.
- Extern salderen: Bedrijf maakt gebruik van de vergunning van een ander bedrijf dat wordt beëindigd. Slechts 70% van de gerealiseerde capaciteit mag gebruikt worden.

Deze beleidsregels gelden alleen voor het verlenen van vergunningen door gedeputeerde staten, niet voor het vaststellen van bestemmingsplannen door gemeenteraden.

Op 20 januari 2021 heeft de Raad van State een belangrijke uitspraak gedaan in het stikstofdossier. In de uitspraak over de Logtsebaan¹ geeft de Raad van State aan dat intern salderen² sinds de wetswijziging van 1 januari 2020³ vergunningsvrij is.

Als sprake is van intern salderen en er daarmee geen toename is van de stikstofdepositie zal de provincie op een ingediende aanvraag een zogenaamde positieve weigering afgeven. Het vastleggen van de bestaande situatie (bestaande situatie op referentiedatum en nieuwe situatie zijn gelijk) valt ook onder de definitie van het intern salderen. Er moet een Aerijs-verschilberekening gemaakt worden, waar in dit geval situatie 1 (referentie) en situatie 2 (beoogd) gelijk zijn. Voor intern salderen is er op dit moment geen vergunningplicht meer.

Sommige bedrijven vragen een positieve weigering aan, om toch een document te hebben als er bijv. een nieuwe stal gebouwd moet worden, voor bijv. de bank. Als er niets verandert in het bedrijf is dat eigenlijk niet nodig. Maar dat is een eigen keuze. Wanneer er wijzigingen komen is opnieuw toetsing op eventuele vergunningplicht nodig.

¹ ECLI:NL:RVS:2021:69

² Bij intern salderen gaat het erom dat het aangevraagde project (of de wijziging daarvan) niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie.

³ Op 1 januari 2020 is de Speedwet Aanpak Stikstof in werking getreden

Overige beschermde natuurgebieden

Naast de Natura 2000 gebieden dient de provincie conform art. 1.12 ook gebieden aan te wijzen en in stand te houden, welke onderdeel zijn van een samenhangend netwerk van natuurgebieden (Natuurnetwerk Nederland).

Tot slot kunnen Gedeputeerde staten ook gebieden aanwijzen buiten het natuurnetwerk Nederland, welke van belang zijn vanwege hun natuur-, landschappelijke of cultuurhistorische waarden.

Houtopstanden

Ook de Boswet is opgenomen in de Wet natuurbescherming (H4 Wnb). In de Boswet was er sprake van een meldplicht en een herplantplicht. Dat blijft ook zo. Opstanden binnen de bebouwde kom, fruitbomen, bos voor biomassa, wegbepanting e.d. vallen hier buiten (zie art. 4.1 Wnb). Bij het vellen van (een deel van) een houtopstand, moet dit vooraf worden gemeld. Ook is er de verplichting tot het herbeplanten van minimaal hetzelfde areaal binnen drie jaar na het vellen. De herplantplicht geldt niet voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel. Provincies kunnen bij verordening aangeven, welke gegevens moeten worden aangeleverd en/of er een toeslag geldt op het te herbeplanten areaal.

Bronnen:

- www.wetten.nl
 - www.rijksoverheid.nl
 - www.natuurbeheer.nu
 - www.natura2000.nl
 - www.infomil.nl
 - www.rvo.nl
 - <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
 - www.Bij12.nl
 - <https://www.bij12.nl/emissie-bemesting/#8/52.308/5.224> (NH3 emissie kengetallen bemesting)
-

Vrijstellingen beschermde soorten Gelderland

Landelijk (art. 3.1 Besluit natuurbescherming)

Als vogels en dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, van de wet worden aangewezen: **Canadese gans** (*Branta Canadensis* en *Branta hutchinsii hutchinsii*); **houtduif** (*Columba palumbus*); **kauw** (*Corvus monedula*); **konijn** (*Oryctolagus cuniculus*); **vos** (*Vulpes vulpes*), en **zwarte kraai** (*Corvus corone corone*).

Algemene vrijstelling soorten Gelderland

Soort	Soort
Aardmuis	Meerkikker
Bosmuis	Middelste groene kikker
Bruine kikker	Molmuis
Dwergmuis	
Dwergspitsmuis	Ondergrondse woelmuis
Egel	Ree
Gewone bosspitsmuis	Rosse woelmuis
Gewone pad	Tweekleurige bosspitsmuis
Haas	Veldmuis
Huisspitsmuis	Vos
Kleine watersalamander	Woelrat
Konijn	

Vogels met jaarrond beschermde nesten (m.u.v. Limburg en Overijssel)

Categorieën jaarrond beschermde nesten

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Bescherming	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Categorie 1	steenuil	<i>Athene noctua</i>		
Categorie 2	gierzwaluw huismus	<i>Apus apus</i> <i>Passer domesticus</i>	roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Categorie 3	grote gele kwikstaart kerkuil oehoe	<i>Motacilla cinerea</i> <i>Tyto alba</i> <i>Bubo bubo</i>	ooievaar slechtvalk	<i>Ciconia ciconia</i> <i>Falco peregrinus</i>
Categorie 4	boomvalk buizerd havik ransuil	<i>Falco subbuteo</i> <i>Buteo buteo</i> <i>Accipiter gentilis</i> <i>Asio otus</i>	sperwer wespendief zwarte wouw	<i>Accipiter nisus</i> <i>Pernis apivorus</i> <i>Milvus migrans</i>
Categorie 5	blauwe reiger boerenzwaluw bonte vliegenvanger boomklever boomkruiper bosuil brilduiker draaihals eidereend ekster gekraagde rood- staart glanskop grijze vliegenvan- ger groene specht grote bonte specht hop huiszwaluw	<i>Ardea cinerea</i> <i>Hirundo rustica</i> <i>Ficedula hypoleuca</i> <i>Sitta europaea</i> <i>Certhia brachydactyla</i> <i>Strix aluco</i> <i>Bucephala clangula</i> <i>Jynx torquilla</i> <i>Somateria mollissima</i> <i>Pica pica</i> <i>Phoenicurus phoenicurus</i> <i>Parus palustris</i> <i>Muscicapa striata</i> <i>Picus viridis</i> <i>Dendrocopos major</i> <i>Upupa epops</i> <i>Delichon urbicum</i>	ijsvogel kleine bonte specht kleine vliegenvanger koolmees kortsnavelboomkruiper oeverzwaluw pimpelmees raaf ruigpootuil spreeuw tapuit torenvalk zeearend zwarte kraai zwarte mees zwarte roodstaart zwarte specht	<i>Ardea cinerea</i> <i>Hirundo rustica</i> <i>Ficedula hypoleuca</i> <i>Sitta europaea</i> <i>Certhia brachydactyla</i> <i>Strix aluco</i> <i>Bucephala clangula</i> <i>Jynx torquilla</i> <i>Somateria mollissima</i> <i>Pica pica</i> <i>Phoenicurus phoenicurus</i> <i>Parus palustris</i> <i>Muscicapa striata</i> <i>Picus viridis</i> <i>Dendrocopos major</i> <i>Upupa epops</i> <i>Delichon urbicum</i>

Bijlage 4

Natuurinclusief bouwen

Groene buitenruimte

Maatregelen	Ten gunste van	Punten
Aanleg hagen	Insecten, kleine zoogdieren, vogels, amfibieën	5
Aanleg ruigte distelstrook	Zaad-etende vogels, kleine zoogdieren, insecten	5
Aanplant vogelbosje	Zangvogels, kleine zoogdieren	15
Bloemrijke boomspiegel	Insecten, vogels	1/boom
Insectenhotel	Wilde bijen	2
Insectvriendelijk maaibeheer	Insecten, bodemleven, kleine zoogdieren, vogels	2
Lijnvormige houtstructuur	Vleermuizen, kleine zoogdieren, vogels, insecten	2
Mezenkast	Kleine zangvogels	1
Staand dood hout	Insecten, vogels	2
Tijdelijke natuur	Zoogdieren, insecten, amfibieën, vogels, flora	15
Toepassen ruige stalmest	Bodemleven, insecten, vogels en planten	5
Verbinding groenstructuren	Zoogdieren, vogels, amfibieën, insecten	15
Vervangen uitheemse beplanting	Insecten, bodemleven, kleine zoogdieren	2
Vleermuiskelder in geluidswallen	Overwinterende vleermuizen	50
Vleermuisvoedselbosje	Vleermuizen, vogels, zoogdieren, insecten	10
Vogel- en vleermuisvriendelijke straatverlichting	Uilen en vleermuizen	5
Zaadrijke randen	Kleine zoogdieren, vogels	5

Groene buitenruimte

Hagen aanplanten

Langs wegen/straten hagen aanplanten ten behoeve van micro-ecologische verbindingszone.

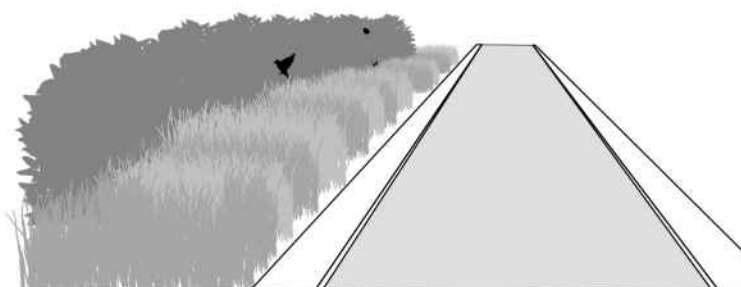
Ten gunste van: Insecten, kleine zoogdieren, vogels en amfibieën

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	Minimale lengte 100 meter
Beplantingseisen:	Inheems struweel zoals beuk en haagbeuk, bij voorkeur van duurzame en biologische teelt. Aanplanten parallel aan wegen of fietspaden.
Overige:	n.v.t.

Aanbevelingen

Groene buitenruimte

Bloemrijke boomspiegel

Boomspiegels inzaaien met inheems bloemzaadmengsel.

Ten gunste van: Insecten en vogels

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Stedelijk gebied
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	Maximaal 10 punten per project
Hoogte/lengte:	n.v.t.
Beplantingseisen:	Inheemse bloemrijke soorten
Overige:	n.v.t.

Aanbevelingen

Door de bloemen te zaaien worden de wortels van de bomen niet beschadigd.

Bron: gemeente Amsterdam

Groene buitenruimte

Insectenhotel

Plaatsen van een insectenhotel in de groene buitenruimte.

Ten gunste van: Wilde bijen

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	Maximaal 1 per project
Hoogte/lengte:	Oppervlakte insectenhotel is minimaal 1 m ²
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Zorg voor een vrije aanvliegroute, dus geen hoge beplanting direct voor het insectenhotel plaatsen.

Aanbevelingen

Bron: Vivarapro

Aanbevolen wordt om het insectenhotel op een zonnige, beschutte plek te plaatsen, dus in de luwte voor wind en regen. Een klein overstek kan de kans op inregenen verkleinen.

Groene buitenruimte

Lijnvormige houtstructuur

Aanplant van een inheemse laanbeplanting, knotbomenrij of houtwal

Ten gunste van: Vleermuizen, kleine zoogdieren, vogels en insecten

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	Lengte minimaal 100 meter bij houtwal en minimaal 200 meter bij laanbeplanting of knotbomenrij
Beplantingseisen:	Alleen inheemse soorten aanplanten
Overige:	n.v.t.

Aanbevelingen

Bij voorkeur een zo hoog mogelijke diversiteit aan soorten aanplanten.

Groene buitenruimte

Mezenkast

Plaatsen van nestkasten aan bomen.

Ten gunste van: Kleine zangvogels

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	Maximaal 2 mezenkasten per tuin
Hoogte/lengte:	Op minimaal 3 meter hoogte plaatsen
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Zorg voor voldoende schuilmogelijkheden zoals bomen of struiken in de directe omgeving van de kast.

Aanbevelingen

(Bron: tuinadvies.nl)

Mezenkasten kunnen in elke tuin geplaatst worden, maar zijn het meest effectief in tuinen waar voldoende schuilmogelijkheden zijn, zoals struiken en bomen. De maatregel kan ook gecombineerd worden met een aantal maatregelen uit het thema 'Bebouwing', zoals groene daken.

Er zijn verschillende types nestkasten beschikbaar voor verschillende vogelsoorten.

Natte Omgeving

Maatregelen	Ten gunste van	Punten
Aanleg poel	Amfibieën en insecten	25
Aanleg vissenbos	Vissen	10
Drijvende oever	Insecten, vissen, amfibieën en vogels	15
IJsvogelvriendelijke oever	IJsvogel	10
IJsvogelwand	IJsvogel	15
Kunstnesten huiszwaluwen	Huiszwaluw	1
Natuurvriendelijke oever	Vissen, waterplanten, amfibieën, insecten	10
Natuurvriendelijke wadi's	Insecten, kleine zoogdiere, amfibieën	5
Overwinteringshabitat amfibieën	Amfibieën	5
Stadsrietkraag	Riet- en watervogels (meerkoet en kleine karekiet), waterkwaliteit	10

Natte omgeving

Aanleg poel

Aanleg van poel ten gunste van amfibieën en insecten.

Ten gunste van: Amfibieën en insecten

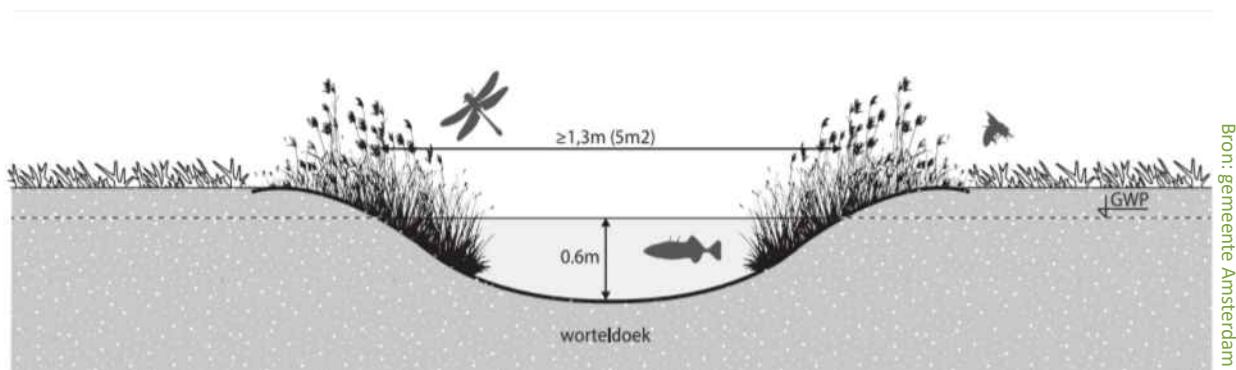
Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	Minimaal 30 m ² en maximaal 500 m ²
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	Niet dieper dan 2 meter onder het maaiveld.
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Noordoever talud zo flauw mogelijk maken, bij voorkeur 1:8 of 1:10 en het diepste punt moet zich op 50 cm onder de laagste grondwaterstand te bevinden. Bij voorkeur niet dieper dan 2 meter onder het maaiveld. De poel moet natuurlijk te zijn en daarom onder de grondwaterstand liggen. Met deze maatregel wordt niet een vijver met een kunstmatige waterkerende laag bedoeld (zoals een beton of vijverfolie).

Natte omgeving

Aanbevelingen

Hou rekening met eventuele aanvullende gemeentelijke vergunningplicht bij het graven van een poel. Van belang is dat er geen vissen worden uitgezet in de poel, dit komt niet ten goede van biodiversiteit.

Natte omgeving

Kunstnest huiszwaluw

Aanbrengen kunstnesten huiszwaluwen aan onderzijde bruggen.

Ten gunste van: Huiszwaluwen

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	Minimaal 5, maximaal 15 kunstnesten
Hoogte/lengte:	Nesten dienen 9 cm onder overstek aangebracht te worden.
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Deze maatregel is alleen mogelijk bij bruggen die minimaal 4 meter boven water zijn gelegen en minimaal 15 meter lang zijn.

Natte omgeving

Aanbevelingen

De zwaluwen hebben een vrije aanvliegroute naar de nesten nodig.
Wanneer de nesten worden geplaatst in combinatie met een mestplank, wordt eventuele overlast door uitwerpselen voorkomen.

Tuinen & erven

Maatregelen	Ten gunste van	Punten
(Half)open composthoop	Insecten	2
Dood hout	Insecten, kleine zoogdieren	5
Drinkplaats mussen en mezen	Kleine zangvogels, mussen, mezen	1
Aanplant insectvriendelijke struik	Insecten, vogels	1
Egelsnelweg	Egels	1
Egelvriendelijk overhoekje	Egels, vogels, insecten	2
Hoogstamboomgaard	Insecten, goudvink, steenuil, groene specht	25
Inheems zaadmengsel	Insecten	5
Insectenhotel	Wilde bijen	2
Kwetterbosje	Huismussen, kleine zangvogels	2
Mezenkast	Mezen	1
Muur van wildernis	Insecten, amfibieën	2
Natuurvriendelijke tuinvijver	Insecten, amfibieën	5
Schutting eruit haag erin	Insecten, kleine zoogdieren, stadsklimaat	2
Sleedoorn	Sleedoornpage, insecten, vogels	1
Steenuilenkast	Steenuil	2
Tegels vervangen door groen	Insecten, kleine zoogdieren, stadsklimaat	2 /m ²
Zandbank	Graafbijen, huismussen	2

Tuinen & erven

Drinkplaatsen voor vogels

Realiseren van drinkplaatsen voor vogels.

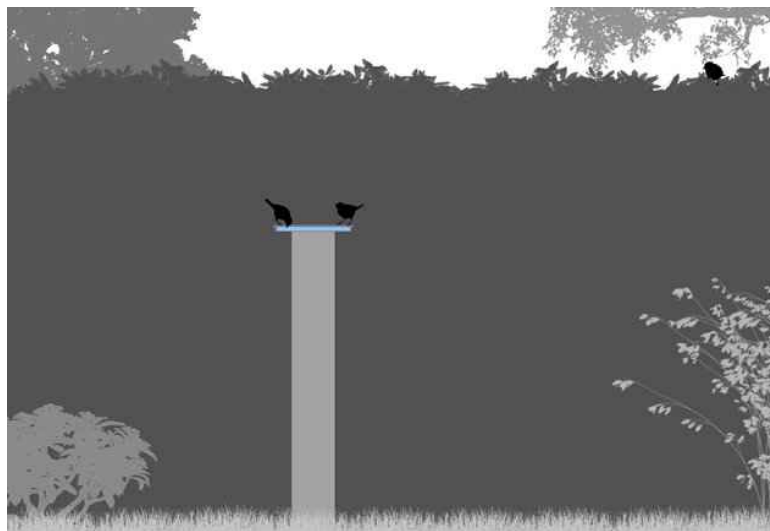
Ten gunste van: Kleine zangvogels, mussen
en mezen

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Stedelijk gebied
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	Maximaal één per tuin of erf
Hoogte/lengte:	n.v.t.
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	De drinkplaats moet veilig zijn ten aanzien van predatoren zoals katten, en het water moet ondiep zijn. (maximaal 4 cm)

Aanbevelingen

Plaats de drinkplaats op een plaats waar vogels dekking kunnen zoeken.

Tuinen & erven

Egelvriendelijk overhoekje

Creëren van een egelvriendelijk overhoekje.

Ten gunste van: Egels, vogels en insecten

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Stedelijk gebied
Oppervlakte:	2 m ²
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	n.v.t.
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Het creëren van het overhoekje kan door bladafval en takken op een plek nabij of onder opgaande begroeiing zoals bomen of struiken aan te brengen.

Aanbevelingen

Gedurende het jaar kan het snoeien en bladafval uit de tuin hierheen worden gebracht. In de winter kan het overhoekje gebruikt worden door egels in winterslaap. Het is daarom van belang om het overhoekje in de winter ongeroerd te laten.

Tuinen & erven

Hoogstamboomgaard

Aanleg van hoogstamboomgaard ter verhoging van biodiversiteit op een erf

Ten gunste van: Insecten, goudvink, steenuil, groene specht

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Buitengebied
Oppervlakte:	100 m ²
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	n.v.t.
Beplantingseisen:	Appelbomen minimaal 10 meter uit elkaar planten, peren 8 meter en pruimen 6 meter.
Overige:	Bij voorkeur worden oude fruitrassen aangeplant, ouder rassen zijn vaak minder ziektegevoelig dan nieuwe rassen waardoor het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet noodzakelijk is.

Aanbevelingen

Bij voorkeur alleen biologisch en duurzaam geteelde bomen toepassen.

Voor meer tips en tricks met betrekking tot de realisatie en het beheer van een hoogstam-fruitboomgaard:
Bezoek de website van Stichting Landschapsbeheer Gelderland.

Bebouwing

Maatregelen	Ten gunste van	Punten
Daken en dakpannen		
Overstek of gootbekisting	Gierzwaluwen, vleermuizen	2
Groen platdak	Insecten, vogels, stadsklimaat	15
Hellend sedumdak	Insecten, stadsklimaat	15
Schelpeneiland op platdak	Scholekster, kleine plevier	1
Scholekstervriendelijk grinddak	Scholekster, kleine plevier	1
Nestpan huismus	Huismus	1
Aanpassen nokvorst	Gierzwaluwen, vleermuizen	2
Verplaatsen vogelschroot	Huismus	2
Inbouwvoorziening laatvlieger	Vleermuizen	2
Spouwmuur		
Spouwmuur toegankelijk maken	Vleermuizen	2
Toegankelijke tussenspouw	Vleermuizen	5
Kasten en kunstnesten		
Kerkuilenkast	Kerkuil	2
Kunstnesten boerenwaluw	Boerenwaluw	1
Kunstnesten huiswaluw	Huiswaluw	1
Nestkast slechtvalk	Slechtvalk	2
Nestkast zwarte roodstaart	Zwarte roodstaart	1
Steenuilenkast	Steenuil	2
Gevels en muren		
Gevelbetimmering	Vleermuizen	2
Groene gevel	Insecten, stadsklimaat	15
Insectenstein	Wilde bijen	1
Overig		
Vleermuisvriendelijke zolder	Vleermuizen	15
Vogel-vleermuisvriendelijke verlichting	Vogels, vleermuizen	5
Muurplanten	Bijzondere stadsflora	5

Bebouwing

Aanpassen overstek of gootbekisting

Bebouwing

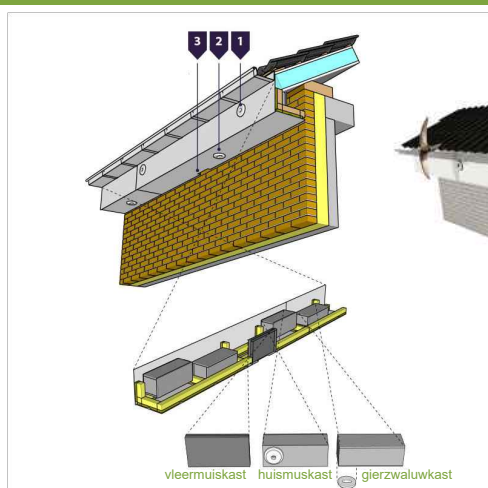
In overstek of gootbekisting ruimtes en invliegopening creëren.

Ten gunste van: Gierzwaluwen, vleermuizen en huismussen

Eisen en randvoorwaarden

- Buiten- of stedelijk gebied:** Voor vleermuizen: zowel buitengebied als stedelijk gebied.
Voor gierzwaluw: deze maatregel alleen toepassen in eenheden van de bio-morfologische kaart die gemonitord worden in het kader van het soortmanagementplan van de gemeente Ede.
- Oppervlakte:** Vleermuizen: Inhoud moet minimaal 0,4m³ zijn.
Gierzwaluwen: binnenmaat van de nestplaats in gootbekisting 37 x 15 x 15 cm. Door het maken van een holle ruimte of het plaatsen van een nestlocatie in de overstek ontstaat broedruimte.
- Hoogte/lengte:** Vleermuizen: hoogte minimaal 3 meter. Invliegopening minimaal 2,5 cm x 2,5 cm hoog. Gierzwaluwen: invliegopening 3,2 x 6,5 cm.
- Overige:** Houd rekening met een vrije aanvliegroute voor gierzwaluwen, vleermuizen en huismussen. Dit houdt in: geen andere bebouwing, hoge begroeiing of verlichting direct bij de invliegopeningen.

Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om per twee meter gootbekisting, één opening te realiseren. Door de maatregel zowel aan de voorzijde als achterzijde van bebouwing toe te passen ontstaan er meerdere geschikte microklimaten voor de soorten.

Bron: faunaprojecten.nl

Bebouwing

Nokvorst geschikt maken

Nokvorst geschikt maken als opening naar verblijfplaatsen van vleermuizen en nestmogelijkheid voor gierzwaluwen.

Ten gunste van: Gebouwbewonende vleermuizen (onder andere laatvlieger) en gierzwaluwen

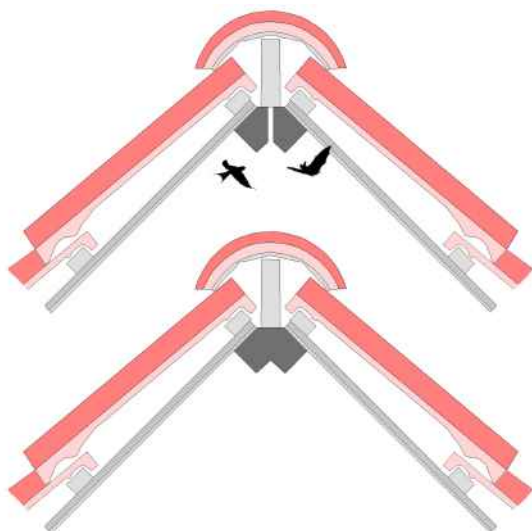

Bebouwing

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Voor vleermuizen: stedelijk én buitengebied. Voor gierzwaluwen: alleen zinvol in de eenheden van de bio-morfologische kaart die gemonitord worden in het kader van het soortmanagementplan van de gemeente Ede.
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	2 cm ruimte overlaten bij de eindvorst zodat ruimte achter de opening gebruikt kan worden door gierzwaluwen om te broeden, ook biedt de opening voor vleermuizen toegang tot het dakbeschot. Positie van de nokvorst: op minimaal 4 meter hoogte.
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Maatregel alleen bedoeld voor woningen met een zadeldak en die beschikken over dakpannen. Zie afbeelding voor meer eisen en randvoorwaarden.

Aanbevelingen

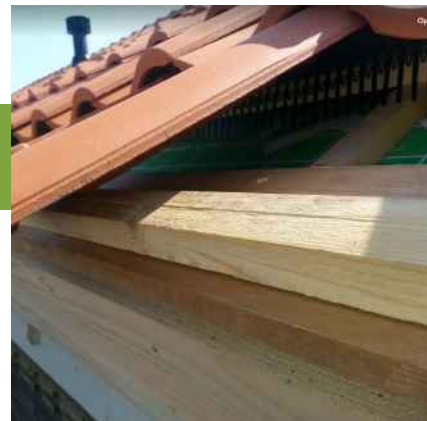
De afbeelding boven laat zien waar de nokvorst toegankelijk wordt gemaakt. Daarna worden de nokpannen teruggeplaatst.

Bebouwing

Verplaatsen vogelschroot

Verplaatsen van het vogelschroot naar de panlat waar de tweede pan aanhaakt.

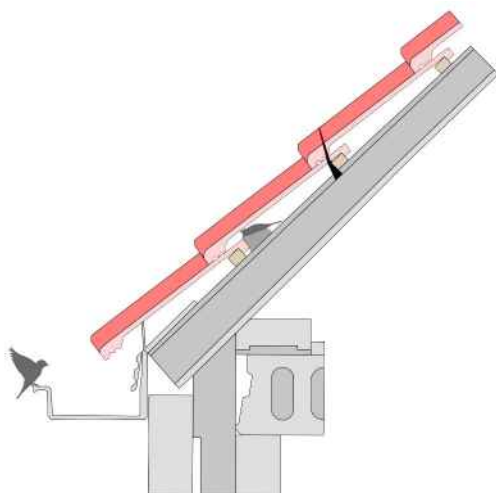
Ten gunste van: Huismus

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	Bij minimaal 5 meter lengte dak toepassen. Hoogte tussen dakbeschot en dakpan (bij bolling) dient minimaal 7,5 centimeter te zijn.
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Vogelschroot bij de panlat aanbrengen waar de tweede pan aanhaakt, zodat de eerste twee panlatten kunnen dienen als broedlocatie voor huismussen. Maatregel alleen zinvol bij dakpannen waar dakbeschot toegankelijk is bij de eerste rij dakpannen. (bijvoorbeeld holle pannen)

Aanbevelingen

Om beschadiging van dampfolie te voorkomen, houten platen aanbrengen boven de gootplank.

Bij voorkeur combineren met andere maatregelen die ten gunste zijn van het leefgebied van de huismus.

Bebouwing

Spouwmuur toegankelijk voor vleermuizen

Bebouwing

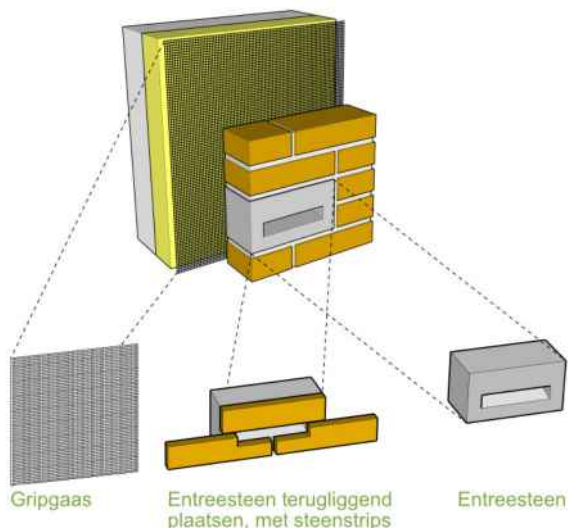
Niet-geïsoleerde spouwmuur toegankelijk maken door een open stootvoeg of entreesteen aan te brengen.

Ten gunste van: Gebouwbewonende vleermuizen

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Beide
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	n.v.t.
Hoogte/lengte:	Op minimaal 3 meter hoogte, minimaal één opening naar de spouwmuur (open stootvoeg of entreesteen) per woning. Een open stootvoeg dient minimaal 1,5 cm breed en 4 cm hoog te zijn. De opening van een entreesteen heeft een vaste maat.
Overige:	Een spouwmuur geschikt maken kan door het maken van een open stootvoeg of door het aanbrengen van een entreesteen. De opening niet onder directe invloed van verlichting (lantaarnpaal of gevelverlichting) plaatsen. Zorg voor een vrije aanvliegroute. Geen hoge bomen of struiken direct voor de opening.

Aanbevelingen

Luchtspouw minimaal 3 cm.
Binnenwand voorzien van gripgaas
aan het binnenblad

Bron: faunaprojecten.nl

Bebouwing

Steenuilenkast

Het plaatsen van een steenuilenkast.

Ten gunste van: Steenuil

Bebouwing

Eisen en randvoorwaarden

Buiten- of stedelijk gebied:	Buitengebied
Oppervlakte:	n.v.t.
Aantal minimaal/maximaal:	Maximaal één kast per project
Hoogte/lengte:	Op minimaal 2 meter hoogte
Beplantingseisen:	n.v.t.
Overige:	Plaats de kast in een vrij toegankelijke schuur, aan de buitenzijde van agrarische bebouwing of in een boom met een open karakter, zoals een oude fruitboom of knotwilg (thema tuinen en erven). De kast dient op een zo rustig mogelijke plek opgehangen te worden.

Aanbevelingen

Als binnen 100 meter van het plangebied al een steenuilenkast aanwezig is als nestkast, kies dan een andere maatregel die de biodiversiteit in het buitengebied verhoogt, zo wordt de steenuil op een andere manier geholpen. Een tweede kast kan overigens wel als schuilplaats voor het mannetje dienen. De bodem mag bedekt worden met zaagsel, turf of houtsnippers.

Voorbeeld steenuilkast (bron: VivaraPro.nl)